

TRIBUNA

študentski kulturni dnevi

1. junij 1992 / št. 8 / cena 70 SLT

ELLEN BARKIN

TRIBUNA

KAZALO

KULTURA IN PROSVETA,
TO NAŠA BO OSVETA!

- 2 Intervju:
dr. Slavko
Gaber
- 5 Vital Data
- 6 Polja smrti,
Pliberk '45
- 8 Balkansko
rodoljubje
- 10 Študentski
kulturni
dnevi
- 20 Preveč
kandidatov
za študij
- 22 Študenti jedo
ceneje!
- 24 Zveza
katoliških
študentov
- 25 MARŠ
- 26 Gimpel Eck
- 27 Film
- 32 Glasba
- 36 Bahajska
vera
- 39 Samostojni
popotnik
- 40 Tajska –
popotniški
raj
- 42 Ukrajina
- 44 Psihotest
- 46 Enigmatika
- 48 Hamfri

Študentski kulturni dnevi so za nami. Pomemben projekt ŠOU je kljub nekaterim pomanjkljivostim uspel, v prihodnje pa bodo morali organizatorji razmišljati o spremembi termina, saj je bila udeležba na nekaterih prireditvah tudi zaradi izpitnih rokov slabša od pričakovanj. V pričujoči številki vam poskušamo v besedi in (predvsem) sliki pričarati vsaj delček študentskega kulturnega utripa od 22. do 28. maja. Če ste ga zamudili, vam je lahko žal, upajmo pa, da bo prireditev postala tradicionalna in da bomo naslednje leto uživali ob še pestrejšem in kvalitetnejšem programu.

Tudi »druga godba« je vsaj na glasbenem področju končana, medtem ko se v slovenski politiki šele začnjenja. Prvi Drnovškov ukrep, ki je razburil celotno slovensko javnost, je bil povišanje plač delavcem v družbenih dejavnostih. Naši vrli politični velmožje so se pač spet spomnili starega gesla: »Kultura in prosveta, to naša bo osveta!« Ali jim gre to zameriti ali ne, je stvar odločitve vsakega posameznika. Kako diha šolsko ministrstvo in kaj (hudega?) se nam še obeta, pa lahko izveste iz intervjuja s Slavkom Gabrom, novim šolskim ministrom. Ali in kaj od tega, kar pričakujejo študentje (glej anketo iz prejšnje številke), bo uresničil, je sicer veliko vprašanje, pohvalno pa je, da še kako razmišlja tudi o visokem šolstvu.

O grozotah balkanske vojne ne bomo več pisali. Preteklo je preveč črnila in krvi, da bi bilo pisanje sploh še smiselno. Krvavi televizijski posnetki so dovolj (preveč) zgovorni. Begunci so že postali del našega vsakdana, kljub vsemu pa bomo v naslednji številki namenili prostor bosenskim študentom, ki so se znašli v Ljubljani. Pa ne zato, da bi pisali o krvi, ampak o perspektivah mladih v deželi z grozljivo sedanostjo in negotovo prihodnostjo.

Sicer pa je prihodnost vedno nepredvidljiva. V naslednjih številkah bomo še več prostora namenili lahkotnejšim temam in možnostim za preživljanje počitnic po meri študentov. Že tokrat lahko berete o Ukrajini in Tajski, daljnih deželah, ki pa imata tudi z našo marsikaj skupnega.

Ne pozabite na psihotest! Morda vam lahko celo pomaga?!

Simon Bizjak

TRIBUNA je glasilo Študentske organizacije Univerze v Ljubljani. ● Tisk: tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. ● Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel.: (061)319-496; telefax: (061)319-448. V uredništvu dežuramo med 10. in 12. uro. ● V.d. glavnega urednika: Samo Amon. ● V.d. odgovornega urednika: Simon Bizjak. ● Lektorica: Julija Klančičar. ● Cena: 70 SLT. ● Tribuna šteje med proizvode iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5% ● Naslednja številka izide 15. junija 1992

V uredništvu Tribune ali pri Tribuninih kolporterjih na fakultetah lahko študentje z indeksom kupijo Tribuno po ceni 35 SLT.

Intervju: dr. Slavko Gaber:

Foto: Dean Božnik

TRIBUNA: Še pred štirimi leti ste bili moj profesor na škofjeloški gimnaziji. In čeprav vas poznam kot precej ambicioznega človeka, verjetno niste pričakovali, da boste nekoč postali minister za šolstvo in šport?

GABER: Če me sprašuješ, ali sem takrat, ko sva se videvala v srednješolskih klopih, to pričakoval, je odgovor seveda negativen. Nasploh pa veljam za človeka, ki ne načrtuje lastne promocije, posebej ne na daljši rok. Več ali manj se prepuščam temu, da me na določeno mesto pripelje delo in ne dolgoročno planiranje.

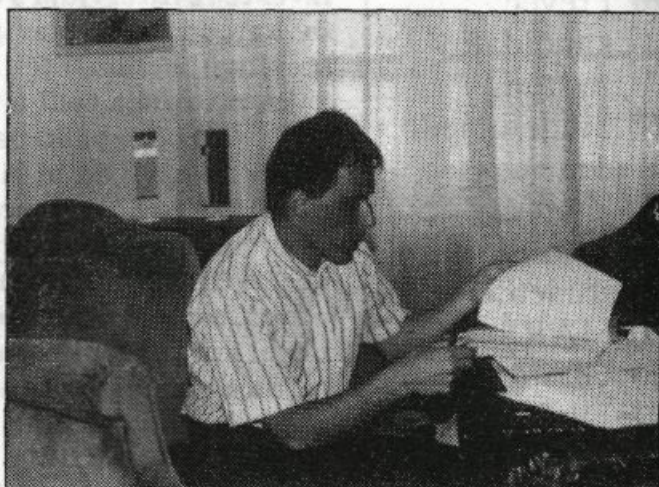
TRIBUNA: Nekateri univerzitetni profesorji - ministri pred vami so delovna razmerja s fakultetami začasno zamrzili ali pa so predavali s tretjinskim delovnim časom. Kako boste skombinirali mini-

strovanje in predavanja?

GABER: Dokončna odločitev še ni sprejeta, vendar pa vse kaže, da bom dve ali tri ure na teden še vedno predaval na univerzi. Razlog je seveda preprost, saj namreč menim, da je za ministra za šolstvo in šport nujno, da tako ali drugače ostane v stiku s šolami. Po drugi strani pa tudi potrebujem distanco do ministrskega dela, ki je, to je treba priznati, kar precej naporno in kjer se kaj kmalu lahko ujameš v ene in iste kroge. Zato bi mi kakšen premorček vsekakor koristil. Seveda pa veliko večino ljudi v primeru, če nekdo poleg ministrskega dela opravlja še kaj drugega, zanima predvsem to, kaj bo z denarjem. In v primeru, da bom ostal zapos-

»Študentje bodo soodločali o študijskih programih«

Novopečeni minister za šolstvo ter šport, doktor socioloških znanosti Slavko Gaber, je po izvolitvi za ministra prvi obsežnejši intervju dal ekskluzivno za Tribuno. Rdeča nit pogovora je bila predvsem ministrovo jasno zavzemanje za kakovostno pluralno šolstvo z javnim, kombiniranim in konkurenčnim sistemom, v katerem bo prostor tudi za zasebno pobudo. Prav tako se zavzema za laično in neodvisno šolstvo, v ospredju pa naj bi ostala strokovnost, ki se mora izkazati v analitičnih ocenah in v merljivih zastavljenih ciljih.

len na univerzi s tretjinskim delovnim časom, bo denar, ki bo prihajal s tega naslova, nakazan v nek poseben sklad - verjetno za štipendije ali kakšne druge vrste pomoči. Skratka, ne bom ostal na fakulteti zato, da bi čim več zaslužil.

TRIBUNA: V vladi ste eden mlajših ministrov in iste starosti kot Janez Janša, Borut Šuklje in Janez Kopač. Mnogi menijo, da je to vaša prednost, saj ste na začetku politične kariere in niste obremenjeni z duhovi preteklosti?

GABER: Verjamem, da je generacija, ki ji pripadamo mi štirje ter še nekateri malce starejši, v prednosti zaradi tega, kar si navedel. Nobenega od nas ne

zanimajo veliki boji izpred 30 ali 40 let, pa tudi zamer od takrat ne nosimo v sebi. Zanima nas predvsem sedanjost in prihodnost. Smo generacija, ki je že v preteklosti, sicer z drobnimi koraki, pa vendarle, uspela prebiti - seveda ob pomoči drugih - pot iz komunističnega sistema. Pomembno je, da pri tem ni sproducirala nekakšne totalne katastrofe, in zato menim, da je neobremenjenost na nek način vsekakor naša prednost. In še to: večkrat mi pravijo, da sem mlad, jaz pa vztrajno trdim, da to ni res. Kajti do izpred treh let se učil v srednji šoli ljudi, za katere sem lahko rekel in bil prepričan, da so mladi, in sem se ob tem vseskozi zavedal, da sam to nisem več. Res je, da nisem star, vendar pa so tudi govorice o mladosti pretirane.

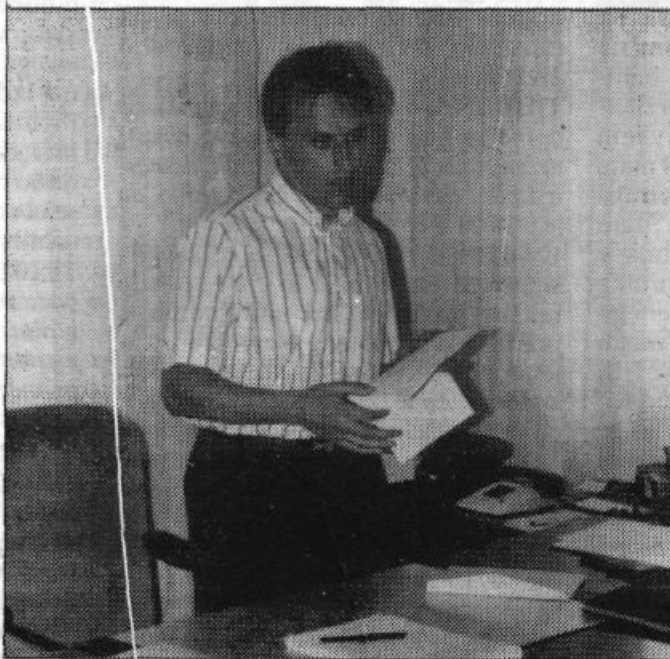
TRIBUNA: V predstavitev pred odborom republiške skupščine za izobraževanje in šport ter visoko šolstvo je prevladalo vaše načelno izhodišče, da se odrekate iluzijam o sunkovitih in skokovitih spremembah.

GABER: Po osnovni profesiji sem sociolog in bilo bi sila neprofesionalno, če bi razmišljal drugače. Zavedam se, da so družbene strukture nekaj, kar se počasi spreminja, postopoma zamika, in da so revolucionarni preskoki prej kvarni kot pa koristni. Še posebej, ko gre za šolstvo, saj v njem z dekreti, ki posegajo v sistem z velikimi spremembami, od katerih si obetamo čudeže, ne pridemo nikamor. Še več: vsak velik poseg (ideje v francoski buržoazni revoluciji) v šolstvo je pokazal, da je šolstvo nazadovalo in se šele čez nekaj let dvignilo nazaj na raven, ki jo je že dosegalo pred spremembami.

TRIBUNA: Glede na to, da je naše hirajoče gospodarstvo potrebno precejšnje denarne injekcije, bo vaša naloga predvsem ta, da ne dopustite, da se odstotek družbenega proizvoda, ki je namenjen za šolstvo, zmanjša.

GABER: Odstotek družbenega proizvoda za šolstvo se giblje med 4,7 in 4,8, vsekakor pa je manjši kot pet odstotkov. V svojih nastopih pred obema odboroma sem govoril o tem, da je naš dolgoročni cilj (uresničljiv šele po

volitvah), da bi dajala država Slovenija za področje šolstva toliko denarja, kolikor ga v povprečju daje petnajst razvitih držav - to je šest odstotkov družbenega proizvoda. Želel bi si predvsem, da vsaj postopoma začnemo dvigovati ta odstotek. Moramo se zavedati, da ekonomske krize ni mogoče reševati na ta način, da se zmanjšuje možnost in verjetnost, da bodo ljudje več znali in bili bolj izobraženi. Jasno je, da v tržnih ekonomijah že dolgo časa ne plačujejo znoja in mišic, ampak znanje. Zato bom naredil vse, da se odstotek družbenega proizvoda za šolstvo ne bo zmanjševal, ampak povečeval. In v primeru, če tega predolgo časa ne bo mogoče narediti, se bom od ministrstva poslovil.

TRIBUNA: Zanimivo je tudi vaše zavzemanje za pomembnejšo vlogo študentov z večjim vplivom na študijske programe. Kako se bo to izvajalo v praksi?

GABER: Natančnejše opredelitve tega stališča bomo v enem delu poskušali zapisati v zakon o univerzi in visokih šolah, kot se bo najverjetneje imenoval. Pričakujem, da bo imela študentska populacija dve bistveni pravici. Ena bo pravica, ki je individualna, in tu se popolnoma strinjam z dr. Veljkom Rusom, ki opozarja na to, da je potrebno doseči tak način študija na univerzi, ki bo študentom omogočal izbiro tistih predmetov, za katere menijo, da jim bodo koristili pri poklicu. In s tem se

bo tudi pokazalo, kdo od profesorjev predava predmete dovolj kvalitetno in teoretično aktualno, da so ga študentje pripravljeni poslušati. Če bi pri tem lahko prešli na modularni sistem, ki ga poznajo v nekaterih državah (da je mogoče nek predmet poslušati na različnih fakultetah ter ga potem študentu na tisti fakulteti, kjer je najbolj kvaliteten in pester, priznajo), potem bi bil to bistven korak k možnosti študentske populacije, da odloča. Odločala bi namreč o bistvenem: kaj in pri kom bo študiral. Seveda pa bo moral biti nek sklop predmetov še vedno stabilen in določen. Druga stvar pa je področje določanja režima študija in predvsem možnosti za to, da se ve, kdaj je mogoče pristopiti k izpitu, koliko je teh rokov, kaj se je treba naučiti...

TRIBUNA: Standard študentov je še vedno na (katastrofalno) nizkem nivoju. Mnogi, ki živijo v Ljubljani, se preživljajo v pravem pomenu besede, saj običajno zaužijejo le en pravi obrok dnevno. Kaj boste storili, če seveda lahko, za izboljšanje študentske bede?

GABER: Država študentom v določeni meri že pomaga, saj delno subvencionira stanarine v študentskih naseljih. Prizadevali si bomo tudi, da bi končno prišlo do izgradnje nekaterih objektov. Tu predvsem mislim na famozni 14. blok v Rožni dolini, za katerega upam, da bo zagledal luč sveta vsaj še za časa mojega mandata. Treba je seveda vedeti, da je

v družbi, v kateri je 100 tisoč ljudi brez dela, vsak korak v smeri izboljšanja študentskih pogojev, trdo in težko dejanje. Pripadam generaciji, ki je, vsaj tako mislim, študirala v malce boljših razmerah. V času svojega štiriletnega študija sem približno tri leta preživel v raznoraznih delovnih razmerjih, večinom kot nočni portir v delovnih organizacijah in podjetjih, da sem kaj zaslužil. Res pa je, da sem izbral najbolj brihtno varianto, saj sem lahko ponoči študiral. To je bila naša usoda in lagal bi, če bi dejal, da ne verjamem, da bo tudi vaša ista.

TRIBUNA: Naslednji pereči problem je pomanjkanje vpisnih mest na fakultetah in srednjih šolah. Kako se boste spopadli s

tem in ali ni mogoče problem delno rešiti z zasebnimi šolami?

GABER: Pred kratkim smo določili srednje šole (62), na katerih bomo imeli omejen vpis. Da bi razrešili problem prevelikega navala na določene smeri, smo odprli dodatnih 46 oddelkov po vsej Sloveniji. To štejem za relativen uspeh, ki pa ga ne pripisujem sebi, saj je bil precejšen del posla opravljen že prej. Ena od rešitev so tudi zasebne šole, ki pa skoraj nikjer v svetu ne rešijo problema za več kot nekaj odstotkov populacije. Zasebne šole namreč stanejo nekaj tisoč nemških mark, kar je seveda občutno predrago. Problemi s prostorom so tudi na fakultetah. Lahko bi nastala tako imenovana tretja univerza, ki naj bi sčasoma začela tudi z zasebnimi iniciativami delovati na področju Slovenije. Tu računam na fleksibilnejšo politiko študija z delitvijo celotnega korpusa na univerzitetni in visokošolski. Predvsem visokošolski študij bi lahko imel manj stroge pogoje za pristop in bi trajal manj časa (od dveh do štirih let). S tem pa bi tudi lažje reagiral na premike v potrebah in željah študentske populacije. Tako bi se vsaj enega presežka študentov, ki jih je po mojih ocenah okrog 4500, lahko rešili. Seveda pa se ne smemo slepiti: od teh 4500 »odvečnih« študentov jih je precej, ki gredo na univerzo zaradi pomanjkanja delovnih mest in ne zaradi goreče želje po študiranju. Letos bomo poskušali doseči, da po eni strani ne bomo zadušili profesorjev na fakultetah s prevelikim vpisom, hkrati pa si želimo čim manjšega izpada. Prosili bomo posamezne fakultete, da bi vendarle sprejele še nekaj več študentov.

TRIBUNA: Za časa vašega mandata boste poskusili šolstvo zavarovati pred odločilnejšim vplivom političnih strank in njihovih idej. Isti odnos imate verjetno tudi do vpliva Cerkve in uvedbe verouka v šole?

GABER: Moje stališče je razvpito znano, hkrati pa je zelo preprosto. V skladu z mednarodnimi pakti imajo starši pravico vzgajati otroke glede na svoje in njihove želje. Vendar nobeden od mednarodnih paktov ne govori o tem, da mora to zagotavljati javna šola. Menim, da je treba javne šole odmakniti od raznih politik, strankarskih preferenc, konfesij. Torej verouk, kot se je strinjal tudi prejšnji minister in kot verjetno misli večina

državljanov Slovenije, spada tja, kjer je že bil.

TRIBUNA: Ljubljanski študentski kulturni dnevi, ki so se pred kratkim končali, so imeli precej raznovrsten program tridesetih prireditev, kjer se je za vsakega kaj našlo. Mogoče bi moralo biti takšnih prireditev več na leto?

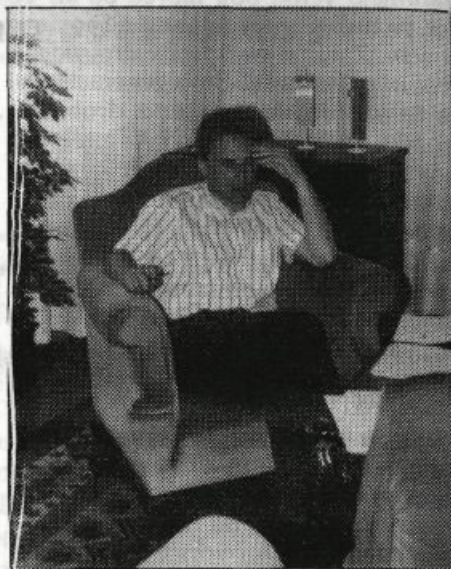
GABER: Nisem tisti, ki naj bi ocenjeval program študentskih kulturnih dnevov, čeprav menim, da je bil dober. Spoštujem namreč avtonomijo univerze in še posebej študentov, ki so si pač izbrali program, ki jim je najbolj ustrejal. Poudaril bi le, da so dodatne aktivnosti tiste, ki strukturirajo študentsko življenje ob študijskih obveznostih, katere je potrebno vzeti zelo resno. Čim več dodatnih aktivnosti, prireditev, ki so na nek način podpora in razbremenitev študija, pa naredijo šele pravo študentsko življenje.

TRIBUNA: Še nekaj besed o politiki. Še vedno se niso stišale govorice z oblasti vržene vlade, tako imenovanih desnoredinsko usmerjenih strank, ki trdijo, da je v Sloveniji prišlo do levega udara.

GABER: (smeh) Zame so to seveda smešnice. Rekel bi le to, da če nekdo takšne govorice širi namenoma, s premislekom, potem je zelo zvit, kar je v politiki spoštovanja vredna lastnost. Za te, ki to širijo ta trenutek, pa ne bi dejal, da so preveč zviti, kajti že vrabci na strehah čivkajo, da je to neresnica in je v bistvu vse skupaj izpadlo kontraproduktivno. Osebnostega ne bi delal, če bi bil na njihovem mestu. In tisti, ki tem govoricam verjamejo, imajo neko strukturo pameti, ki jo spoštujem kot vsako drugo vrsto pameti. Menim, da tako imenovani levi udari, predsedniške diktature spadajo v neke druge filme in jih pri nas ne kaže kaj preveč vrteti.

TRIBUNA: Očitajo vam predvsem »izdajstvo« in povezavo s prenovitelji, v nekem intervjuju pa je tudi Zmago Jelinčič stranko LDS označil za skup mladih skojevcev.

GABER: Gospod ima pravico izjavljati marsikaj, kar je seveda pomemben del politike. Izjavljanje v politiki pa ni samo sebi namen in tisti, ki to počnejo, imajo neko računico. Upam le, da volilci v Sloveniji ne nasedajo v veliki meri izjavam v stilu državni udar, mladi skojevci... Drugo pa je, ko gredo stvari tako daleč kot ob izjavah nekaterih velmož slovenske desnice. Ti so namreč velikemu delu

mednarodnega kapitala preprečili vstop v Slovenijo, češ da je tu prišlo do levega udara. To se imenuje nacionalna izdaja in to se ne sme početi. Prebivalci Slovenije naj vedo, kdo je kriv, če samo nekaj milijonov dolarjev ne bo prišlo v Slovenijo. In na koga naj se obrnejo, ko bodo ostali brez dela in lačnih ust.

TRIBUNA: Ste tudi športni minister in poznam vas predvsem kot ljubitelja tenisa, vem pa tudi, da nogometa ne marate preveč. Po drugi strani pa bo vaše prizadevanje najverjetneje usmerjeno v to, da se slovenski vrhunski športniki čim bolj predstavijo v svetovni areni?

GABER: Največ sem se ukvarjal z atletiko, saj sem treniral tek na srednje dolge proge. Oba veva, da sem takrat, ko sem še učil na srednji šoli, igral košarko s četrtimi letniki. Košarko igram še sedaj, prav tako tenis, počnem pa še marsikaj drugega. Drži tudi to, da ga takrat, ko nogomet preraste v fetišizirano obliko vere, da postane to smoter življenja, ne maram več. Živo se še spominjam neke pesmi, ki je šla približno takole: Volim Partizan, crno-bele boje kao oči svoje... Torej ga takrat, ko začne šport poneumljati ljudi in preraste v fanatizem, ne maram preveč. Menim pa, da je za promocijo mlade države šport zelo pomembna zadeva. Treba je vedeti, da je dober rezultat na olimpijskih igrah več vreden kot milijoni denarjev, namenjenih za katerokoli promocijo države. Če bi imeli Carla Lewisa, bi kup ljudi na svetu vedel, kje je Slovenija. In noben čudež ni, da tega sedaj ne vedo.

Domen Rant

KALIFORNIJA DRIMIN'

Škratje razsajajo v državi Hollywood. Vendar pa gre v tej zgodbi za neki drugi »sveti gozd«. Študentje na **University of California - Santa Cruz** se bojujejo proti univerzitetni administraciji za lep zimzeleni iglasti gozdiček, ki leži znotraj njihovega kampusa. V hostici, ki jo od 60-ih imenujejo **Elfland** (kar lahko prevedemo kot **Dežela palčkov oz. škratov**), so postavili toteme, oltarje in prstane iz vej med drevesi, t.i. vilinske obročje. Eden izmed kolegov, član skupine **Circel of 13 Moons**, je izjavil (povzemamo po majskem **Playboyu**): »Gozd v Elflandu je postal moja katedrala.« Na zviku papirja, ki ga je nekdo pustil v gozdičku, pa se da prebrati tole prošnjo zakonom narave: »Gospod(ar) vseh škratov in zemeljskih elementov, daj, obkoli to območje s svojim kraljestvom majhnih ljudi, da ustvarite obroč, ki ga bo varoval in branil pred vsiljivci, razbojniki, agenti za nepremičnine, gradnjami, vandalizmom, rušenjem in uničevanjem«. No, univerza se je raje držala zakonov Kalifornije in nedavno je zaradi širjenja fakultetnih stavb padlo okrog 150 dreves. Ni kaj, tudi znanstveniki potrebujejo svoj prostor pod soncem in tamkajšnji študentariji svojega Twin Peaksa najbrž ne bo uspelo obdržati. Kdaj se bodo palčki razselili z Irskega tudi k nam? Mnogi študentje že verjamejo v več bogov in Rožnik bi bil bržkone idealen plac za častitelje gozdnih vil, Svaruna, Peruna, Žive, Vesne itd.

THE LAND DOWN UNDER

Zelo na kratko iz Avstralije: hladnokrvno iz vroče polpuščave. Petnajst podjetnih **Aboriginezov** (avstralskih domorodcev, ki so jih

beli prišleki še do nedavna pridno iztrebljali) je napadlo skupino policajev z zmrznenimi repi ken-gurujev!!! Nato so dokaze pojedli.

ZIH'R JE ZIH'R

Na srečanju ameriške **Academy of Dermatology** v Dallasu je profesor **Alexander Fisher** z medicinske fakultete na **New York University** poročal, da povečana uporaba kondomov lahko povzroči novo vrsto alergije, imenovano lateksna, splošno znano kot **kondomski dermatitis** (dermatitis - vnetje kože). Prezervativi iz kože jagenjčkov do tega problema sicer ne privedejo, vendar pa so le-ti nezadostna zaščita pred AIDS-om! Kaj je predlagal dr. Fisher? Preko kondoma iz živalske kože nataknete lateksnega! Ker pa bi bila partnerica, potencialni trpnik te alergije, še vedno izpostavljena lateksu, bi bilo najbolje, ko bi si moški preko gumijastega prezervativa natakneli še enega živalskega. Trikratno zavarovani si tako lahko privoščite novo partijo seksa! Sicer pa, če ste brali prejšnjo **Tribuno**, ste lahko ugotovili, da se med nami sprehajajo biološke bombe in v miru fukajo ničesar sluteča dekleta. S katerimi potem seksajo drugi pobje. Kuga stoletja je tu! Mater, že tako se zadnja leta v študentu nič ne bebe...!

BIM - BO

ln ko se že spet ukvarjamo s seksom, naj za vse študentke ljubljanske univerze, ki imajo rade velika moška spolovila, objavimo informacijo, da obstaja v Los Angelesu (v ZDA; pri nas tega še ni) kontaktna služba za organizacijo zmenkov, ki je specializirana prav za to področje. Servis **The Hung Jury** preskrbuje ženskam, »ki si želijo večjih stvari v življenju«, izkušene ljubimce z - »najmanj 20 erektiranimi centimetri«! Hung Jury je bila ustanovljena 1977 in vsake

četrt leta izda interno publikacijo z intimnimi oglasi ter fotografijami, ob katerih so klasični napisi kot npr.: »*Pero je mogočnejše od meča, toda mojih 23.5 centimetrov je dosti bolj zabavnih.*« Za 20 \$ boste dobili zadnjo kopijo, ki vam bo potisnjena v nabiralnik, če je ne bo sunil(a) kdo na carini. Izdajatelj **Jim Boyd**, ki ravno piše knjigo z naslovom »*Zadnji seksualni tabu: ženske in velikost penisa*«, obsoja »dvojne standarde v spolnosti, saj moški lahko razobešajo na veliki zvon svoja posebna nagnjenja do velikih joškov (Amerika!) ali dolgih nog, medtem ko se ima ženske, ki imajo rade velike klince, za umazane babnice in kurbe.« Saj ne gre za to, da bi velikost povečevala fizično zadovoljstvo med koitusom, »vendar pa me nekaj takega, kot je božanje ali sesanje ogromnega pimpla v predgri, resnično segreje in vznuri«, pravi neka dama iz Minneapolisa. Gospod Boyd je doslej našel kakšnih 1000 somišljenikov. Če bi se radi včlanili oz. včlanile, pošljite kuverto s svojim naslovom, 1 \$ za njihovo delo, pa še kaka 2 \$ za znamke, na naslov: **The Hung Jury, P.O. Box 417, Los Angeles 90078, California, ZDA**. Na zdravje velikim kurcem in velikim joškom! Ter tit-fuckingu. Mater, samo tisto s kondomi bo pa problem.

FEVDALNI POSLI

ln za zaključek še ena dobra vest: končno, da nekdo jebe (spet) tudi Čehe. Kar jim je Gorbačov požegnal padec železne zaves, so (vsaj tisti v Pragi) neverjetno dvignili grebene. Kar naenkrat je bila naša bivša prestolnica Beograd »revna in grda«, medtem ko se Ljubljana s Prago ne more primerjati zaradi »majhnosti«. Kakorkoli že, ČSFR ima sedaj probleme z Liechtensteinom - v katerem uradno živi le 28.000 prebivalcev. Liechtenstein grozi, da bo blokiral podpis trgovskega sporazuma med Češko in EFTO (Evropsko združenje za svobodno

trgovino), v katerem je ta mala kneževina ena izmed šestih članic. Čehi, kot seveda vsi bivši »komunisti«, podpis skoraj krvavo rabijo; morda jih bo Slovenija v tem primeru prehitela. **The European** v eni izmed aprilskih številk pojasnjuje, da se napetosti med državama začnajo že po 1. sv. vojni, ko Čehoslovaška majhne kneževine ni hotela priznati, zaradi ogromnega premoženja Liechtensteina na Češkem. Praga je Liechtenstein končno priznala leta 1938, ko se je soočila z naraščajočo grožnjo nacistične Nemčije.

Po 2. sv. vojni so komunisti liechtenštajnskemu princu odvzeli njegova obsežna posestva na češkem, kakor tudi vsem ostalim državljanom Liechtensteina, ki so jih označili za državne sovražnike, uvrščajoč jih v isto kategorijo kot Nemce. Kmalu zatem se je Praga sicer pogajala za različne kompenzacijske pogodbe z večino držav, katerih lastnina je bila konfiscirana, ne upoštevajoč pri tem Nemčije, Argentine in Liechtensteina. V zadnjih dveh letih so nekateri sicer poskusili otopliti zamrznjene odnose med državama, vendar pa Praga ni hotela ponovno odpreti problema kompenzacije in je blokirala večino poskusov, da bi Liechtensteinčanom povrnili sporna posestva, pa čeprav so ti obljubili masivna vlaganja v ČSFR, če bi le-ta bila pripravljena narediti kompromis. Liechtenstein je namreč zaskrbljen, da bo to premoženje prodano s čehoslovaškim privatizacijskim programom ter tako za zmeraj izgubljeno. ln če mu blokada z EFTO ne bo uspela, bo nato pritisnil na države, ki imajo precej več moči v svetovnih mednarodnih odnosih. Za koga držite? Pozor, tudi Brdo pri Kranju bi se »moralo« vrniti v določene roke!

M.D.

POLJA SMRTI,

PLIBERK '45

Slovenci smo s Spravo pomedli pod prag vse pokole, ki so se zgodili po vsej naši domovini takoj po vojni. Pa še komunisti so si rešili rit. Razglasili so amnestijo nad vsemi, ki so jih pobili. Ha, ha, ha. Bad joke. Saj ne bi metal v isti koš vseh komunistov, če ne bi oni sami vedno tulili, da je odgovornost kolektivna in samoupravljanje in... Sami so krivi, če je tako.

O masovnih pobijanjih pri nas je pisala Mladina, zato o tem ne bomo. Kaj pa se je dogajalo s hrvaškimi domobranci in ustaši? Oni se po končani vojni edini niso predali. Hrvaška vojska se je umikala v smeri Dravograda. Zavili so proti Pliberku (Bleiburg) in se tam ustavili pred britanskimi položaji. Vse do tja so jim govorili, da se bodo srečali z Antejem Pavelićem in zavezniškimi silami in da bodo skupaj šli v boj proti bližajočim se komunistom, nazaj v Jugoslavijo. Zato so se jim tudi predali, misleč, da bodo dobili novo orožje.

Titova vojska je vdiral na Koroško

in pretilo je, da bo prišlo do spopada z zavezniki. Ti so imeli na grbi ogromno število beguncev in vojnih ujetnikov in zavezniške enote niso bile sposobne za boj. Peti korpus, ki naj bi držal v rokah Koroško, je štel samo 11.000 moških, zato so se pospešeno poskušali znebiti beguncev. Ena od možnosti je bila Italija, vendar tudi tam zanje niso mogli poskrbeti, druga težava pa je bila, da bi organizacija premika preveč stala, pa še ohromila bi transportne in komunikacijske povezave na celem področju Koroške. Eisenhower se je ponudil, da bi v južni Nemčiji sprejel 150.000 beguncev, kar pa je bilo tudi

vse, kar se tiče zavezniških izgovorov za vrnitev beguncev in ujetnikov nazaj v Jugo. Titova vojska je osvajala vedno več ozemlja. Na zahodu je že imela Trst in zavezniki je niso upali napasti, ker so se bali Stalina, ki je bil ves čas v zvezi s Titom. Na drugi strani pa tudi Stalinu Titov pohod ni bil preveč všeč, ker je dolgoročno računal na socialistično oblast v Avstriji. Zato je moral Tito ustaviti svoj osvajalni pohod. Angleži so se odločili, da bodo »počistili krov« (to je izraz, ki so ga sami uporabljali), in so se zmenili s Titom. »Mi tebi begunce in ujetnike, ti pa nazaj na staro mejo.« S tem bi bila zavezniška vojska spet sposobna za boj, partizani pa bi imeli na grbi morje beguncev, ki bi jih samo ovirali. Za nameček so Angleži ujetnikom še zatrjevali, da se peljejo v Italijo, tako da je transport v Jugo potekal skoraj brez zapletov. Konvoji so počasi odhajali s Koroške in nihče ni vedel, da so partizani masovno pobijali ljudi skoraj takoj po tem, ko so prišli dovolj daleč, da jih nihče od zaveznikov ni opazil. Nekaj žrtev se je vrnilo in pričevalo o teh pokolih, vendar so pri zaveznikih naleteli na gluha ušesa, saj naj bi ti že veliko prej vedeli, kaj jih lahko čaka. Ko so se ljudje začeli upirati, so Angleži uporabili celo silo, da so jih »natovorili« na vagon. V tem se po izjavah preživelih skoraj niso razlikovali od partizanov pri »iztovarjanju«. Tako je šlo v gotovo smrt na deset-tisoče vojnih ujetnikov. Res, da je bilo med njimi tudi določeno število zločincev, mnogo pa jih je bežalo iz Jugoslavije zgolj iz strahu pred komunizmom.

15. maja sem se na povabilo novinarjev iz Karlovca udeležil srečanja romarjev v Pliberku. 10. maja je bilo na tem mestu še eno srečanje, veliko večje, tokrat s političnim predznakom. To drugo, je bilo po udeležbi veliko manjše, s 500 do 1000 ljudi. V glavnem so bili obiskovalci nekdanji hrvaški vojaki, ki so bili žrtve Pliberka, vojaki, ki so prišli z vodečim valom vojske 14.5.1945. Iz zbranih dokumentov in neposrednih pričevanj sem ugotovil približen potek dogodkov v Pliberku. Preden vam jih opišem, pa moram dodati, da ne prevzemam odgovornosti za podrobnosti, ki se morda ne ujemajo z resnico. Pred 47 leti nisem bil zraven, pa ne morem vedeti, kaj se če.

14.5.1945. Prvi del vojske je bil že v Pliberku. Ostali so bili še zadaj, baje vse

do Dravograda. Ogromna kolona beguncev. V njej so bili ustaši, četniki, Nemci, ki so bili v NDH inštruktorji, veliko vojakov je s sabo vzelo družine. Po podatkih, ki jih navaja grof Nikolai Tolstoy, naj bi šlo za dve armadi s po 100.000 ljudi in še 400.000 Nemcev. S civilisti vred naj bi znašala skupna številka okoli 1.000.000. Britanci so se ustrašili tega navala in so z vojaškim posegom (tudi z letali) preusmerili kolono nazaj v Jugo, tako da najbi prišlo čez »samo« prvih 200.000 do 300.000 ljudi, plus tistih 400.000 Nemcev, ki so šli naprej in zapustili Pliberk. Partizani so begunce obkolili, se poskrili po obronkih okoliških gozdov in opazovali zbrano množico.

15.5.1945. O dogodkih tega dne priča le malo ljudi, saj je zelo malo preživelih.

Brigadir Patrick Scott (irske enote, poveljeval je zaveznikom v Pliberku), general Herenčić (Hrvat) in okoli 20 let star partizanski komisar so se zbrali na pliberškem gradu in prepričali Herenčića, da je pristal na predajo zavezniškim silam. Tako je tega dne ob 16.30 NDH kapitulirala. Ko so njegove enote predal orožje in dvignile bele zastave, je mladi komisar prišel na svoj račun in partizani so odprli ogenj iz mitraljezov. Tolkli so vse, kar je bilo na ravnini. Kmalu je bila vsa dolina polna trupel. Irski vojaki, ki so od daleč videli pokol, so v grozi ponavljali: »Kaj smo naredili, kaj smo naredili...« Tako navaja Tolstoy, tako so mi povedale priče.

Streljanje naj bi se po N. Tolstoyu in pričevanjih, ki sem jih slišal iz prve roke, vleklo še nekaj dni. V tem času Britanci niso naredili prav nič. Ko se je pokol začel, so baje mislili, da partizani streljajo v zrak od veselja, kot so imeli navado. Zračna razdalja od pliberškega gradu do mesta zločina je slab kilometer. Grad je nekoliko dvignjen nad Pliberkom in je odlična razgledna točka. In nihče ni nič videl? Mogoče so pa imeli rolete na oknih.

Preživele so partizani gonili na »marše smrti« (»križev pot« po hrvaško). Nekateri so se vlekli celo do Makedonije. Preživeli veteran Pliberka se spominja, kako so jih kamenjali, pretepali, kako so ponoči jahali s konji čeznje in kako je bila kolona vsak dan krajša. Še eden od preživelih ustaških

borcev mi je povedal, da je iz Pliberka prehodil »križev pot« dolg 105 dni. Povedal je še, da je na začetku vojne šlo v vojsko nekaj čez 180 ljudi iz njegove vasi, pet jih je padlo med vojno, iz Pliberka jih je prišlo domov 31. Ostali... Povedal je tudi, da so partizani že takoj v Mariboru pobili in v tankovske rove pometali vse, ki so stopili v vojsko do leta 1943. Ostale so vlekli na marš smrti, na katerem je le malokdo preživel.

Vsak od veteranov je povedal svojo zgodbo. V Pliberku so se srečevali stari soborci, obujali spomine, mladini so kazali kraje, kjer se je to zgodilo. Nihče ni rad govoril o streljanju, vendar so vsi povedali isto zgodbo. To, kar se je zgodilo tu, se po številu žrtev lahko primerja s Hirošimo, pravi Tolstoy.

Polje, kjer se je zgodil pokol, imenujejo Hrvati Bleiburška poljana. Čudovita dolina, lahko bi rekli tipično slovenska, vendar je obenem tudi grozljiva. Povedali so mi, da so pod tanko plastjo zemlje pod nami še vedno trupla. Kmetje baje še danes naletijo na

kosti in krogle iz mitraljezov.

Priče pokola še vedno živijo. Britanski oficirji in vojaki, ki so ga posredno zagrešili, še pričajo. Samo eni se ne oglasijo. Morilci tisočev domobrancev, belogardistov, četnikov, ustašev... Mar so vsi izginili? Koliko starcev, ki so se še pred kratkim hvalili, da so bili v partizanih, danes to še upa priznati? Med njimi so še vedno tisti, ki so sodelovali pri pokolih. Pustimo jih umreti. Krvavo so pridelali svojo penzijo, naj jo uživajo, dokler še morejo.

Ampak zakaj in kako je do tega sploh prišlo?

Nemci so imeli marše smrti, Hrvati Jasenovac, četniki so se hvalili s prav kanibalskimi načini pobijanja, belogardisti niso bili dosti boljši, tudi parizani so se znali zverinsko znesti nad ljudmi. O vsem tem še danes govorijo mnoge priče. Po štirih letih neprestanega pobijanja in zverinskega mučenja ljudi se ne bi smeli čuditi, če bi zmagovalci naredili še kakšen masaker, ne glede na to, kdo bi zmagal. Ampak 200.000? V enem šusu?

S tistimi, ki so to izvršili kaj takega, ni sprave. Tako kot ni sprave s tistimi, ki je ukazal vreči bombo na Nagasaki, in tistimi, ki je ukazal bombardirati nemška mesta, ko je bilo že vsega dovolj. To je bil trend, modna muha. Ves svet je počel to, kar pa še ne pomeni, da so bili pobijalci iz Pliberka zato kaj bolj svetovni in civilizirani. Še vedno en sam usran Balkan. In še danes je tako.

E. Z. Mucy

»KAD SE RAZVIJE ZASTAVA, RAZUM JE U TRUBI« - II.

(Kolobarjenje po balkanskem ro(e)doljubju)

»Što se babi htilo, to se babi snilo«

»Ideologija« se torej stopi z »dejanskostjo«, vednost podpira verovanje. Sedanja jugo-slovenska medijska kuhinja nacionalnih nestrpnosti priključuje na pomoč ropotarnico izkrivljenih, poneumljenih in izrojenih umislekov, ki se navežejo na sicer bogat mitološki spomin prizadetih etnij. V ozračju nacionalistične manije se iz gline preteklosti s pomočjo zagonetnih alkimističnih dokazov novih historio- in geografov zamesi zgodovinska vulgata lastnega naroda. Pomembne postanejo postaje s poti k »eshatološkemu« cilju, prastare genealogije, minule zlate dobe: odtod miti »o Bosni, ki je bila vselej neodvisna in samostojna«, »o staroselcih«, »o devet vijekova hrvatskog parlamentarnog života«, »o srpskom narodu najstarijem« ali »o Hrvatima od Soče do Foče«. V kiču novokomponirane vojne podkulture, pa naj bo to folklorna ali malomeščanska, vzniknejo »stare, nespremenljive resnice«, zlajnane, a mamljive viže, kot to nakazujejo naslovi pesmi »Niko Srbina pobediti neće!«, »Srbina čuva Sava i Bog«, »U boj, Srbine, u boj!«; zgodba o Krajini kot srbski Sparti in njenih vitezi; rekla, npr. »Van den Bruče, Brankoviću Vuče« ali »Aoj, Švabo, Genšeru...«; ali pa umotvori novih nacional-apologetov, kult-ur-nikov in raz-umnikov (znameniti Čosićev »Srbija izgublja v miru in (oz. kar) pridobi v vojni«; ali pa Memorandum SANU izpred šestih let).

Disciplini »umetniških čet« privzgojeni tuhtači, »New Order« Tirteji, veličajo vrednote dominantnega, sedaj vojni prilagojenega kulturnega obrazca (oddaje v glavnih medijih postanejo zopet, kot v zlatem obdobju agit-propovstva, t.i. »govoreči traktor«; Radio-televizija Beograd pa si je s svojim polit-komisarskim načinom dela prislužila vzdevek TV Bastilja...). »Urnebes« oficialne oblasti in političnih sloganov

pretvorijo v refrene: skupina Parni valjak »Kekec je slobodan, red je na nas«, Psihomodo Pop »Hrvatska mora pob-jediti«, CLF »Hrvatska mora biti slobodna«, Fantomi »Za Hrvatsku«, Montažstroj »Croatia in Flames«, Mucalo »Pjesma je jača od minobacača«, in seveda biser, »Danke, Deutschland«. Zlasti učinkovite so reference na 2. svetovno vojno - odtod metafore »šesta lička«, »sedma banijska divizija«, »Endehazija«, »fašizem«, »genocid«, »Golubnjače«; ali pa grdilni, notranje protislovni konstrukti, kot »srbokomunistični«, »četniško-boljševski«, »Srboslavija« in ikonografsko koketiranje s simboli, kot so U, kokarde, in pozdravi, npr. »Za dom spremni!«.

Izraza »ustaš(a)« in četnik sta izgubila značaj zmerljivke in postala razumljivejša sinonima hrvaške in srbske etničnosti. Čestitke k lanskoletni zmagi Crvene zvezde v Tokiu in osvojitvi naslova najboljšega svetovnega nogometnega kluba so izpostavljale zmago Srbije proti vsem tistim, ki se ji drznejšo postaviti po robu, »fašistom«, »ustašem« in »secesionistom«, dokazovale so moč, ki jo ima združena Srbija in/ali Jugoslavija. Nemčija naj bi se preko naveze severozahodnih odpadnikov in vatikanskih svetohlincev že tretjič v tem stoletju pripravljala napasti Srbijo; drugič spet grozita »Amerika« in »združena Evropa«. To jedrnat izrazi podpredsednik predsedstva SFRJ, dr. B. Kostić, ki v intervjuju za Mladino (18.2.1992) zatrdi, da sta »... Nemčija in Avstrija svoje najpomembnejše cilje dosegli, čeprav proces še ni končan. Poglejte samo zahteve Madžarov po zaščiti njihove manjšine v Vojvodini, obnašanje Bolgarov, dejavnost Albancev na Kosovu in Muslimanov v Sandžaku.« Očetnjavarsko-ognjiščarska vojna politika je splavila na površje pogumne legionarje, hajduke in harambaše, orle in vojvode (Šešelji se ponaša z naslovom »kavaljera reda sv. Jovana«), raznorazne bojevnike, npr. razvpite »knindže«.

»Nemogoče-prepovedano« jedro dobi svoje ime, »slovenstvo«, »hrvatstvo«

ali »srbstvo«, izraz, za katerega nihče pravzaprav ne ve, kaj pomeni. Nihče ga ni definiral in ga ne (more) definira(ti), ima pa še kako usodne lastnosti, značilnosti, prepoznavnosti. Najbolje eksplisito ga zajame rek »Niko nema, što Srbini imade«: ne pojasni nam, za kaj gre pri vsem skupaj, kaj je »tisto«, kar pripadnik nekega naroda ima - čeprav je tistim, ki so zrastle v senci iz njega pognalega drevesa kristalno jasno, kaj »srbstvo« ali »slovenstvo« prinaša, katere možnosti dopušča in katere zavrača. »Zgodil se je Narod!« - kaj je to »Narod« v etnično tako premešanih republikah, kjer ni (absolutne) večine enega? Odgovor je: koncept države-naroda, znan izpred poldruga stoletja, katerega skušajo zamudniki skozi stranska vrata pripeljati v sedanost. Takšno podjetje pa je nadvse problematično, če ne že tragično: postmoderna, ki je za seboj pustila vse uniformirajoče Velike zgodbe, med drugimi tudi nacionalno, ne more več pristajati na le en zveličaven, izključujoč in zato do ostalih, »neposvečenih«, tendenčno destruktiven potek zgodovine, ki bi vodil prek nacionalne države. Toda prav nacionalistični, teroristični ali »pluralistični« totalitarizem je (t)ista zanka, v katero so se ujele skoraj vse postkomunistične dežele.

Do ponovne oživitve religioznosti v teh družbah na pragu, bolje rečeno na robu Evrope je prišlo vzporedno s konstituiranjem novega predstavljanja »narodne identitete«. Posvečeno, izbrano ljudstvo, seveda svoje lastno, je v nepredirni zvezi z Bogom, h kateremu se sedaj, v stiski, zateka. Spomnimo se le naslova pesmi »Bože, Evropo, spasi Hrvatsku« ali začetka zaprisege novega predsednika t.i. Srbske republike Krajina G. Hadžića pred svojo skupščino: »Zaklinjem se svemogućim Bogom, da ču...«. V Srbiji so obnovili glagol »presaviti« za spremembo v zaobljubljanju: od prejšnjega Titu (ki je nenadoma postal »srbosjek«, »srbožder«, v najmilejši obliki pa »zadnji Habsburžan«) do novega svetemu Savi.

Gre seveda za bizarno novokonponirano pravoslavje dovčerajsnji komunistov, ki želijo z duhom svetosav, kot prastarega kohezivnega tkiv srbskega naroda doseči novo enotnost. Tako oblast kot opozicija prisegata n vselej »priročne transcendentalije« - n večplastno cerkveno izročilo in religiozno »bistvo« svojega naroda. Spopad med največjima južnoslovanskim plemenoma je prinesel to, da je veroizpoved postala glavna opora »svojega« »narodnega«. Tako sta se v teh republikah kot najmočnejši alternativni samoupravnega monizma obnovila katolicizem oz pravoslavje, sooblikovalca ideologije nacionalne države.

S tega stališča je ilustrativna začetna poldruga kritika narodnozabavnega umotvora nekega B. Zorića Ličanina z naslovom »Srpsko dete od glave do pete«:

»Ja sam srpsko dete
od glave do pete,
srpsku slavu volim
i bogu se molim.
Velim krsnu slavu
svetitelja Sava...«.

Simptomatični vektor poteka od človeka (srpsko dete) prek narodnega (srpska slava) do religioznega (bog, svetitelj Sava), in to induktivno. Posameznik lahko najde svojo identiteto le znotraj zgodovinske (ne)gotovosti svetega, izbranega ljudstva, katerega bo Najvišji srečno prepeljal preko deročih hudournikov in mimo zelenih oces. Podobno velja tudi za drugo stran:

»Majko Božja - Kraljica Hrvata,
Vrati nama Pavelića Anta,
Pa da opet počeramo Srbe,
Pola pod nož, a pola na vrbe.«

Razumljiv postane tako že skoraj obvezen dodatek k hrvaški uniformi, roženkranc, ali vsaj križec na ovratniku. Gre za pravi zanesenjaški sindrom križarstva, osv(ob)ajanja »svete države« izpod nevernikov, kateremu pa obe cerkveni »vrhuški« k sreči ne nasedata, ampak se previdno nagibata k ekumenizmu. Še en primer: ozadje govorniškega odra z mitinga srbske opozicije 9. marca letos je »krasila« kulisa s povečanimi reprodukcijami pravoslavnih ikon, izražajoč transcendenco upravičenost, torej nepreklicno z(a)vezo »pravega« srbstva in pravoslavja. S takim vehementnim religioznim etnocentrizmom, narcizmom si skuša vsak narod z izrazi svetosti prisvojiti poseben, privzvišen status. Na vsak način je potrebno »svoje« prikazati kot izbrano, neponovljivo edino; npr. Črna gora (v kateri je sicer sedaj hit »Črna Goro, listaj cvetice/suverenost nitko neče«) se

sama predstavlja kot »prva ološka država« (čeprav namerava na Crmniškem polju zgraditi eno največjih svetovnih predelovalnic odpadkov!). Slovenci se imamo za »kulturenarod«, kateremu so sedanjo pātično samozavest izborile prav jejšnje generacije prosvetiteljev, razumikov in literatov.

Znotraj takega nacionalnega samoljubja postanejo pojavi, kot so šonizem, ksenofobija, populizem, heroj-anija, argentinski sindrom (*desaprecidos*), znašanje nad vselej priročnimi, ješnimi kozli, vsestranska represija, nasilno krčenje raznoterosti..., na drugi strani pa ekstatično političnomobilizatorsko gofljanje, statolatrida nekaj ovsem vsakdanjega. Narodnostno mešan zakon kar naenkrat postane »užinska tragedija«. V politični sferi zvočnijo vsa pravila igre: pride do demnizacije režimskih oponentov z različnimi propagandnimi izgovori »nevjte sada jer Hanibal je pred vratima« ali »pri pr(ij)elasku r(ij)eke konji se ne m(en)jaju«.

Neobhodna preokupacija imbolne mreže, spletene okoli jedrnega kratki pa votlega pojma Naroda, so rihodnji scenariji, razvojne perspektve, »lepsi utri«. Oba glavna protagonista sedanjega spopada zreta na bodočnost v senci preteklosti; bolj kot dolgoročni procesi zanimajo ozemeljski inteesi, prevlada nad predeli, ki so »vita vselej bili jihovi«. Na že omenjenem mitingu pozicije je V. Drašković v tipično etnološki maniri patetično upovedoval skorajšnji *core-back* kralja brađorđevića, dobesečno *odrešenika*, ki ponovno vtiril zablode kolo srbske odovine. Oziranje po potencialnih veznikih se ponavadi lonča v krogu bližnjih sosed, ki pa so s v preteklosti ti že »izkazale« za nezaesljive.

led etičnostjo in etničnostjo

Republike bivše zveze so s polno mo inertnosti nacionalnega samoljubja pod taktirko balkanskih Mettermov zašle v razvojno slepo ulico. Nskim samopredstavam aktualne juoslovanske politične pritlehnosti umjka natančno tisto, k čemur svet stni: koeksistence različnih, tudi etčnih skupin, ekonomske piperitete, zaščite manjšin, tudi nacionalnih (npr. južnotirolske izšnje), simbioze drugačnosti, toantnosti, mirnega soobstoja in strega dialoga. Razkroj totalitarne olrhije prejšnjega režima se tako pretvo substanco avtoritarnega populizma poudarjeno »zastarelo moderno« konpcijo nacionalnega. Postmoderna

demokracija pa ni demokracija večine, ampak demokracija za manjšine (T. Hribar). Tako delujejo stranke, ki si nadevajo nazive »nacionalna«, »domovinska«, »narodno-demokratska«, »narodnjaška«, ki prisegajo na nekakšno nacionalno »obnovo«, čistunstvo, getoiziranje, grozljivo anahronistične glede na globalne svetovne tokove. Toda v pogojih zdajšnje zmešnjave v balkanski krčmi imajo s svojimi domislkami možnih razrešitev jugo-vozla presenetljivo veliko podporo, pa naj bo to v »ultra-evropejskih« severnih republikah ali v južnejših, kjer še kolovrati »avet« Jugoslavije.

Simbolno natkana »realnost« lahko torej preživi le z vpisom v mitsko dopolnilo. S tem se struktura, ki izhaja iz fantazmatskega prikrivanja in hkrati omogočanja nemogočega, praznega jedra, zacementira, naturalizira, zakolichi v nenadoma tako jasni »veliki kolektivni drami«. Mit kot depolitiziran govor stvari enostavno prečisti, jih naredi nedolžne; zasnuje jih na temeljih narave in večnosti; pride do značilnega prehoda z zgodivne na naravo, kjer se vse prej zakomplicirane razmere, skladno z načelom mitološke transparentnosti, poenostavijo. Odtod tudi prastara metafora »sorodstva« v ideologiji domovinarstva, kjer postane narod velika družina, domovina mati (»očetnjava«, »Otađbina«, »Vaterland«, »mere patrie«...), prebivalci pa njeni hvaležni otroci, bratje in sestre.

Vladajoča mentaliteta si želi večer, nespremenljiv red, kar vpliva na oblikovanje njene lastne bajeslovne samopredstave. Zato so vprašanja o narodu - kot nečem naravnem, prvinskih vezeh, tribalizmu, primordizizmu, sentimentalnem atavizmu, o narodu kot nečem starem, epifonemu arhaične zavezanosti, o »klicu krvi« itn. na eni strani ali o narodu kot nečem namišljenem, najstvu, zraslem v glavah elit zaradi njihovih pridobitniških ciljev, nacionalizmu kot »religiji modernizacije«, galvanizaciji državljanov v dobre »narodnjake« - že v osnovi prekratko zastavljena. M. Weber dilemo produktivno reši: narod je samozavedujoča se, politično ozaveščena etnična skupina, politično mobilizirano ljudstvo, ki ga kot takega definira prav mitska samopodoba, zavest o sebi. S tem se *uroboros* sklene: Narod je tisto, kar se preko nacionalne države sklicuje na svojo narodno zavest, preteklost, jezik, kulturo, vero, način življenja, bajeslovni panteon itd., skratka na svojo simbolno razraslost, ki pa korenini prav v - Narodu.

ŠTUDENTSKI KULTURNI DNEVI

KONCERT KLASIČNE GLASBE

24.5. ob 20. uri. Koncert klasične glasbe v izvedbi Ane Elizabete Kržan in flavtista Christiana Filipiča

Nedelja. Blagoslovljeni dan. Ponavadi skrit za skrivnostno tančico nepredvidljivega. Le-to so z malce domišljije odgrnili v nedeljo, 24.5., naključni sprehajalci ter seveda oboževalci klasične glasbe s svojim obiskom ljubljanske Stolnice, od koder sta nas z glasbo kot zvonečo filozofijo primamila organistka Ana Elizabeta Kržan in flavtist Christian Filipič. Okoli 70 poslušalcev se je prepustilo misterioznemu zvoku mogočnih orgel in angelske flavte, ki je zvesto spremljala jasni in stopnjevani register orgel.

Ana Elizabeta in Christian, ki sta nas do konca držala v napetosti ali oblasti, sta nam pričarala elementarno doživetje oziroma svet, ki ga občutiš le, če se prepustiš melodiki, harmoniji, iracionalizmu, skratka misteriju prostora med nebom in zemljo.

Svoj program sta označila seveda z mojstrom slavnostne, jasno spevne večglasnosti, izumiteljem zapletenih instrumentalnih fug, J.S. Bachom, s katerim sta dokazala, da nihče ne prekaša popolnosti velikana, ki je omogočil mogočen glasbeni razvoj okoli leta 1700. Skratka, živahni ritmi, drzni zvočni učinki, logika in afekt, ratio ter preobilica, ki so segali drug v drugega, so nas popeljali od Bachovega Preludija in visoko baročne Fuge v c-molu preko Sonate v g-molu do J.L. Krebsa. Z Drugo Fantazijo v C-duru sta nam hotela pričarati zasanjanost, ki pa jo je dosegel le flavtist Filipič, kajti mojstrstvo organistke Kržanove je za trenutek zatajilo. Vendar nam je organistka kljub temu povrnila zaupanje ter nas privedla k vrhu koncerta, kjer nas je flavtist zasanjal z glasbo mojstra Telemanna, ki s svojo plodovitostjo prekaša Händla in Bacha. S Telemannom, ki je pomenil vezni člen med glasbo visokega baroka in »galantnim slogom«, smo se spoznali z Echo Fantasie No. 2 poznogotskega mojstra J.P. Sweelincka. Tukaj se je

pokazala majhna naveličanost obiskovalcev, vendar to ni motilo nastopajočih, da bi nam razkazala pot skozi zvoke F. Martina in J. Brahmsa. Z Brahmsom sta zaprla poslušalce v mistični svet s pritajeno svetlobo utripajočih sveč v cerkvi. Mračnjaško razpoloženje, ki sta ga stopnjevala do napetega vrha, se je sprevrglo v navdušen aplavz, ki je po L. Alainu prisilil nastopajoča še k dvema čudovitima dodatkom.

Večer v Stolnici bi lahko spodbudil še veliko drugih k poslušanju take zvrsti glasbe, saj z njo dosežeš poleg notranjega miru tudi nevsakdanjo samozavest.

Nataša Čalasan

DRUGAČNI GIBI

Medtem ko smo si lahko projekt Amibeta-genesis, ki naj bi priklical duh uličnega teatra, ogledali mimogrede, smo se morali za sedež v neskončno majhnem prostoru Gledališča GLEJ trdo boriti, da nam Pograjčeva predstava *Za vsako besedo cekin* v izvedbi skupine *Betontanc* ne pobegne na poletno turnejo po vabljeni Evropi. Gledalci slednje so bili v svojem gibanju zelo omejeni, nekaterim so celo otrpnili prsti na nogah (prosto po Mateju Bogataju), so se igralci pretvorili v gibalce.

Upajmo, da jim bo uspelo iznajti gib za tretje tisočletje!

J.K.

Foto: Maja Vauda